

ALBAN MIK

TEGEN BETER WETEN IN

2024 Prometheus Amsterdam

Voor Olivia, mijn geweldige dochter

De uitgever heeft getracht alle rechthebbenden te achterhalen.
Aan hen die desondanks menen aanspraak te kunnen maken op
enig recht, wordt verzocht contact op te nemen met Uitgeverij
Prometheus, Postbus 1662, 1000 BR Amsterdam.

© 2024 Alban Mik

Omslagontwerp Prometheus

Foto auteur Maarten Delobel

Opmaak binnenwerk ZetSpiegel, Best

www.uitgeverijprometheus.nl

ISBN 978 90 446 4802 7

DE ACHTERVOLGING

Toen Diederik K. op zijn horloge keek en tot zijn schrik zag dat het al hartstikke laat was, besloot hij dat het tijd was om naar huis te gaan. Hij had lang en hard gewerkt die dag. Zeurende cliënten, naderende deadlines, collega's die klagen over hun haperende privéleven, hij had er vandaag allemaal mee van doen gehad. Hattrick. Het was hoognodig de daaruit voortgekomen stress en zorgen van zich af te schudden. Dus besloot hij zijn fiets te laten staan en vandaag naar huis te lopen. Van zijn kantoor in het centrum naar zijn huis in West was het niet meer dan een halfuur.

Het was – in tegenstelling tot vanochtend – niet zo koud die avond. Met stevige stappen beende Diederik langs het Bungehuis (nu Soho House) met zijn doolhofvormige, in de grauwe gevel gekerfde lijnen, en stapte het Singel op.

Het was rustig. Naast Diederik was er alleen een vrouw,

die enkele tientallen meters voor hem liep. Hij keek naar de donkere geraamtes van de bomen aan weerszijden van de gracht. Lange takken, kaal en knokig, groeiden tot ver boven het water in elkaars richting, als uitgestrekte armen die elkaar naarstig probeerden te bereiken. Achter sommige ramen brandde licht. Diederik probeerde de luxe van een van de interieurs te peilen, tot zijn blik die van een bewoner ontmoette en hij snel wegkeek.

Hij was blijkbaar sneller gaan lopen, want het meisje dat voor hem liep was hij inmiddels tot op enkele meters genaderd. Dat was haar vermoedelijk ook opgevallen, want haar hoofd maakte een lichte draai naar links en schoot vervolgens vlug weer terug. Haar blonde paardenstaart zwaaide nog even na. Ze versnelde haar pas.

Diederik was een discreet man. Hij had door dat zij doorhad dat hij vlak achter haar liep en dat zat hem niet lekker. Als hij zijn pas iets vertraagde en de afstand tussen hen weer tot enkele tientallen meters liet oplopen, zou ze zien dat hij niets met haar te maken wilde hebben. Hij hield in en keek overdreven om zich heen. In het water zag hij een langwerpige stalen bak liggen met daarin donkere aarde en onkruid. Er stond een bordje bij. Hij liep erheen. WELKOM BIJ DEZE IDYLLE stond erop. Het was – zo bleek – bedoeld om bloemen te laten groeien. Voor bijen, insecten én mensen, stond erbij. Diederik moest lachen. Hij keek op van het bord en zag het meisje niet meer. Stond hij hier al lang naar deze kale grond te staren? Hoe dan ook kon hij zijn weg nu weer vervolgen, ongestoord en zonder te storen.

Langs het Singel en de grachten stonden de zo kenmerkende fallusvormige paaltjes met de drie kusjes erop, die de stoep van de straat scheidde, en op de een of andere manier kon Diederik het nooit laten elk paaltje dat hij passeerde kort aan te raken. Soms gaf hij een kort klopje, soms streek hij er alleen licht langs. Hij vond het verveelend dat hij dat deed, ook nu weer, en was dan ook blij toen hij rechts af kon slaan, een van De Negen Straatjes in. En daar stond ze weer, recht voor hem, op nog geen vijftien meter afstand. Haar voeten stonden schuin naar buiten, als een ballerina, en ze keek licht voorovergebogen door het raam van een winkel. Ze had een grote, scherpe neus die uitstak als een vlag, haar lippen waren getuit, het zachte schemerlicht van een straatlantaarn accentueerde haar zwaar aangezette wimpers. Diederik stopte, en net op dat moment keek ze op. Het was maar een fractie van een seconde voordat hij zich herpakte en weer doorliep, maar ook zij rechtte haar rug en begon weer te lopen. Sneller dan net, leek het. Had ze hem herkend? Dat kon toch niet. Ze had zojuist maar nauwelijks omgekeken. Was het doordat hij kort stilstond? Had hij zichzelf daarmee als het ware verraden? Wat moest hij nu doen?

Diederik vertraagde zijn pas weer. Ongeïnteresseerd wierp hij een korte blik in de etalages van een aantal zaken – een kaasboer, een Coffeecompany, een boetiek met vale jurken die er armzalig uitzagen maar ongetwijfeld peperduur waren – en langzaam werd de afstand tussen hem en de vrouw weer groter.

Het toeristentempo waartoe Diederik zichzelf nu veroordeeld had, vond hij vervelend. Hij hield van stevig doorstappen, niet dit ellendige geslenter. Met zijn linkerhand schudde hij de sleutels in zijn jaszak, waardoor ze zacht klingelden. Hij klakte om niet geheel duidelijke redenen een aantal keer hard met zijn tong.

Waarom deed hij dit eigenlijk? Hij was haar nu heel demonstratief níet aan het volgen. Dat hoefde hij helemaal niet te doen. Hij had het recht om hier te lopen, in het tempo dat hem aanstond. Als hij daarbij een tijd achter haar moest of wilde lopen, dan deed hij niets verkeerd. Diederik versnelde zijn pas. Hij zou weer achter haar gaan lopen, zo lang als het hem uitkwam.

Langzaam kwam hij naderbij, want zij liep ook niet bepaald traag. Maar Diederik was een stuk groter, dus zonder al te veel inspanning wist hij met zijn lange passen de afstand te verkleinen. Met nog een meter of twintig tussen hen in kwamen ze aan bij de Keizersgracht.

Ze stak de brug over en Diederik werd getroffen door dat beeld. Zij van de achterkant, met de dansende paardenstaart, de wiegende heupen, de contouren van strak aangespannen kuiten boven haar hoge hakken. Links en rechts van haar de fietsen, die als klimop om de brugrelingen heen leken te groeien. Daarachter de straatlantaarns die hun gekroonde kruin beschermden met een ronde cocon van licht, en de grachtenpanden, groot en scheef, imposant en kwetsbaar. Toen boog ze af naar links, de Keizersgracht op, en was het weer voorbij.

Ook Diederik liep de brug over en sloeg links af. Na-

tuurlijk had hij rechtdoor kunnen lopen en op de Prinsengracht links af kunnen slaan, maar hij wilde liever over de Keizersgracht lopen, want dat was nu eenmaal een mooiere gracht.

Inmiddels liep hij weer vlak achter haar en zij wist dat hij het was die achter haar liep, dat was nu wel duidelijk. Ze stak een aantal maal over, waardoor ze dan weer op de stoep liep en dan weer, tegen de richting in, op straat. Dat gaf haar de gelegenheid om achterom te kijken of er geen auto's of fietsers aan kwamen en tegelijkertijd te peilen hoe het stond met die lange man die achter haar liep. Ze keek langs hem heen, hem ostentatief negerend, maar hij zag dat haar blik zich telkens, vlak voor ze zich weer omdraaide, heel kort op hem vestigde.

Deed hij het wel goed zo? Moest hij toch niet meer rekening houden met haar? Hij deugde dan wel, maar er waren ook een hoop mannen die dat niet deden. In zekere zin liep niet alleen hij achter haar, maar met hem generaties aan mannelijke brutaliteit. Door hier nu zo op zijn strepen te gaan staan, door zijn plek in de openbare ruimte zo op te eisen, nam hij haar en haar begrijpelijke behoedzaamheid misschien niet serieus genoeg. Wat was belangrijker: zijn vrijheid of haar gevoel van veiligheid?

Diederik keek naar haar. Ze had haar schouders opgetrokken en ze probeerde haar hoofd als een schildpad in haar jas terug te trekken. Met haar elleboog hield ze haar handtas stevig tegen haar zij gedrukt. De hand van haar andere arm had ze tot een vuist gebald. Misschien beeldde hij zich haar spanning in, of misschien was ze al gespannen

en viel het hem nu pas op, maar het zou ook kunnen dat hij verantwoordelijk was voor haar huidige toestand. Dat deed Diederiks handen zweten en hij vertraagde zijn tempo, om zo de afstand tussen hen weer op te laten lopen.

Hier had het bij kunnen blijven. Hij had traag kunnen blijven wandelen tot de afstand tussen hen zo groot was geworden dat hij niet meer te duchten viel. Of een van hen was op een gegeven moment ergens een hoek omgeslagen, terwijl de ander doorliep. En zo zou deze hele potsierlijke situatie met een sisser zijn afgelopen. Maar toen ze uiteindelijk rechts de hoek omsloeg, weer een van De Negen Straatjes in, hield ze vlak daarvoor even stil, draaide haar hoofd een kwartslag naar hem toe en keek hem recht in de ogen aan. Het was kort, maar lang genoeg om hem echt te zien. Niet een anonieme vreemdeling, nee h j, Diederik, was nu het gezicht dat paste bij een vermoedelijke achtervolger, een engerd. Het was nu persoonlijk geworden. Diederik stak zijn hand op – als groet, verontschuldiging, verwijt? –, maar ze zag het niet, want ze was de hoek al om.

Diederik snapte wat ze deed. Ze liet hem merken dat ze van zijn bestaan afwist. Dat ze hem doorhad. Zo zou hij zich betrappt voelen, en dat was genoeg om menig achtervolger af te schudden. Maar niet Diederik. Want hij was geen achtervolger. Hij kon nu niet gewoon doorlopen. Dan was zijn gezicht voor deze vrouw verbonden met een menstype dat hij niet was. Hij was het kind van een feministische moeder. Hij was opgegroeid omringd door vrouwen. Zijn moeder, stiefmoeder, zusjes, zijn vriendin-

nen, al deze vrouwen hadden hem laten zien hoe lastig het kon zijn om een vrouw te zijn in deze samenleving. Hij was een man die de vrouwenzaak bij uitstek voorstond. Dat moest hij haar duidelijk zien te maken. Daar had ze hem nu in zekere zin toe gedwongen. Hij zou ook de hoek omgaan en erg snel lopen, aan de andere kant van de straat. Hij zou zo snel lopen dat hij haar zou inhalen en dan zou hij haar geen blik waardig gunnen. Of hij zou, als hun blikken elkaar toevallig toch kort zouden kruisen, minzaam glimlachen en dan weer gedecideerd wegstijgen. Vervolgens zou hij zo snel als hij kon door blijven lopen tot hij een andere straat in kon slaan. Hij zou niet op- of omkijken. En zo zou hij zich revancheren.

Diederik sloeg de hoek om en stak meteen over. De vrouw was inmiddels al opvallend ver weg. Hij zag dat ze haar tempo flink versneld had. Diederik begon te snelwandelen en trok zelfs een halfslachtig sprintje van enkele meters om het gat te dichten. Er was niemand anders. Op haar klakkende hakken en het snelle bonzen van zijn hart na was het stil. Hij begon te hijgen, kwam dichterbij. Nog even en ze zou weten dat hij niet van de tegenpartij was. Dat ook hij streed tegen een millennialange traditie van slechte mannelijke manieren. Hij zette nog eens aan.

Bijna was hij er, nog een meter of tien, niet meer, maar plots stopte ze en ze draaide zich met een ruk om. Haar ogen waren groot, haar neusgaten stonden wijd opengeperd en haar onderlip was hevig aan het trillen. 'Hé!' schreeuwde ze. Ze strekte haar arm uit en richtte haar

wijsvinger op hem. Diederik had een wenkbrauw op moeten trekken, moeten glimlachen, en een blik van onbegrip en verbazing moeten veinzen, alvorens zijn hoofd te schudden en langs haar te lopen, zonder verder nog om te kijken. Dat deed hij niet. Hij bevroor. Hij zweeg. En zodra hij de controle over zijn lijf herkreeg, wist hij niets anders te doen dan zich van haar af te draaien en de etalage van de winkel naast hem in te turen. Hij keek recht in de dode ogen van een plastic paspop die krampachtig de lucht stond te omhelzen. Ze droeg alleen lingerie. Het was zo'n winkel. Dat kon er ook nog wel bij. Hij zag zichzelf: de verwaaide scheiding, het bezwete voorhoofd, de schichtige blik, de mond halfopen van het hijgen. Het was geen fraai gezicht. Als hij niet beter zou weten, had hij zichzelf ook onder verdenking gesteld. Hij zocht de vrouw in de weerspiegeling van het raam en vond haar rechts in de hoek. Inmiddels had ze haar hand laten zakken, maar ze schreeuwde nu wel naar hem. Hij verstond niet wat ze zei. Zijn hoofd gonsde, zijn oren suisden en het enige wat hij verder hoorde was zijn eigen stem die hem vroeg hoe hij in godsnaam in deze situatie verzeild was geraakt. Hij sloot zijn ogen.

Ze begon te rennen. Hij hoorde haar hakken snel en hard op het steen slaan. Hij opende zijn ogen, draaide zijn hoofd en zag inderdaad dat ze met kleine krampachtige stappen voortsnelde, af en toe met korte rukjes haar hoofd draaiend om te zien of hij haar niet achternakwam. Diederik wilde haar niet achterna, want hoewel het geen achtervolging was, kon hij inmiddels ook niet meer ont-

kennen dat het er verdomd veel op leek. Anderzijds kon hij het hier ook niet bij laten. Zeker, hij had het allemaal anders moeten doen. Maar dat betekende nog niet dat hij was wat zij dacht dat hij was. Met dat idee kon hij niet leven. Hij moest haar duidelijk maken dat haar beeld van hem niet klopte. Misschien zou ze eerst even schrikken als hij haar staande hield, maar uiteindelijk zou ze het begrijpen. En misschien, heel misschien, zouden ze er daarna nog samen, onder het genot van een drankje, om kunnen lachen ook. Al deze gedachten schoten door Diederiks hoofd, een fractie nadat hij uit de startblokken was geschoten om haar achterna te gaan.

Ze had toch een flinke voorsprong opgebouwd. Het zag er wat belachelijk uit met die hoge hakken, maar ze was erg snel. Diederik sprintte zo snel als hij kon. Hij zag dat ze de Looiersgracht op rende en gelijk de eerste steeg naar rechts pakte. Hij hoorde nu alleen nog het zachte gegalm van haar hakken. Hij moest haar niet kwijtraken. Diederik zette nog eens aan, rende de Looiersgracht op en sloeg rechts af. De steeg was smal en behoorlijk donker. Alleen doffe lampen die als kettinghangers aan de elektriciteitslijnen boven de straat bungelden beschenen de steeg met enig licht. Ze was al op driekwart, bijna op de Elandsgracht. Diederik was buiten adem; probeerde geen vaart te verliezen. Hij kwam dichterbij, maar verloor haar weer uit het zicht toen ze de Elandsgracht bereikte en schuin over leek te steken. Hij was er bijna. Blijven rennen, niet opgeven nu. Hij stapte de Elandsgracht op en keek om zich heen. Ze was verdwenen.

Hevig hijgend legde Diederik zijn handen op zijn knieën. Zijn haren hingen voor zijn ogen, het zweet stond op zijn voorhoofd. Zijn longen stonden in brand en hij proefde de ijzerachtige smaak van bloed. Hij had het gevoel dat hij moest kotsen. Waar was ze? Hoe had ze hem zo snel af kunnen schudden? De Elandsgracht was best lang en breed. Zat ze misschien ergens achter een auto? Of een boom? Van rechts naar links liet hij zijn blik over de straat glijden: de bronzen bustes van Jordanese volkszangers, de speeltuin daarnaast, dan de twee lange rijen bomen die tot het eind van de straat de linker- en rechterweghelft van elkaar scheidde. Hij keek of hij beweging zag achter de auto's. Ze was nergens te bekennen.

Er ging een deur open, schuin aan de overkant, bij een café. Twee mannen kwamen naar buiten. De ene had een dikke bierbuik die zijn t-shirt deed opbollen en een volle grijze baard. De andere was klein, gedrongen en had het gezicht van een kikker. Ze keken zoekend om zich heen. De deur ging nog een keer open en er kwam een vrouw naar buiten. De vrouw. Natuurlijk! Diederik kon zich wel voor zijn kop slaan. Dat hij daar niet aan had gedacht. Ze keek rond, zag Diederik aan de overkant en kakelde op opgewonden toon wat onverstaanbaars naar de mannen. De man met het kikkergezicht sloeg beschermend een arm om haar schouder, bromde iets en tegelijkertijd richtten ze alle drie hun blik op hem. Het bleef stil. Er gebeurde niets. Moest Diederik naar ze toe gaan? Misschien zou hij juist nu in alle rust uit kunnen leggen wat er aan de hand was. De vrouw voelde zich immers veilig. Hij twijfelde en

net op dat moment begon de man met het kikkergezicht naar hem te wijzen. ‘Jij daar, hier komen!’ schreeuwde hij. Een kort, krankzinnig ogenblik dacht Diederik dat ze hem uitnodigden om zijn kant van het verhaal te komen vertellen, maar toen begonnen beide mannen al op hem af te rennen. Diederik draaide zich om en met uit doodsangst voortkomende, hernieuwde kracht sprintte hij weg. Hij keek geen moment achterom, maar hij hoorde hun voetstappen. Hij schoot een steeg in, sloeg rechts af, links af, en bleef rennen zonder te letten op waar hij was of waar hij heen ging. Uiteindelijk hoorde hij geen voetstappen meer. Hij zou nu kunnen stoppen. Maar Diederik bleef rennen. Hij zou blijven rennen tot hij niet meer kon.

HET BELLETJE VAN FRIEDA

Het belletje klonk via de babyfoon. Eerst kort en zwak, daarna nog eens, lang en hard.

Beatrice hoorde het niet. Met haar wijsvinger hield ze de knop van de Magimix stevig ingedrukt, waardoor haar vingertopje wit wegtrok. Ze zag het mes de spinazie, groene appel, komkommer en snijbiet langzaam vermalen en hoorde niets anders dan het gekrijs van de machine.

Toen een egale groene vloeistof door het wentelende mes als een draaikolk naar beneden werd gezogen, liet ze los. Ze haalde het deksel eraf, doopte haar pink in het koude sapje en proefde. Lekker genoeg. Beatrice pakte een glas en zocht naar een schoon zilveren rietje. Er moest er toch nog eentje zijn. Ze trok alle laatjes open, maar kon er nergens een vinden. En daar was het belletje weer, driftiger dit keer. Nu hoorde ze het wel. 'Jaja, ik kom,' bromde Beatrice. Snel griste ze een vies rietje uit de vaatwasser en stopte dat in het sapje. Met twee handen pakte

ze het beet. Onafgebroken klingelde het belletje verder.

De uitgesleten treden van de smalle houten wenteltrap – vroeger alleen gebruikt door personeel – verrieden de zwenkende route die Beatrice iedere dag meerdere keren nam naar de eerste verdieping. Ze begon in het midden maar schoof al snel op naar links, waar muur en reling waren, zodat ze steun kon zoeken met haar schouder en elleboog als ze weer eens met volle handen naar boven moest. Dan, bijna bovenaan, zwenkte ze naar rechts om met haar elleboog de klink omlaag te duwen. De deur tikte ze zacht met haar achterwerk open, daarna weer dicht, en dan liep ze de lange gang door naar de slaapkamer van Frieda.

Hulpverleners hadden wel eens gevraagd of het niet verstandiger was om beneden een ruimte voor haar in te richten. Dan hoefde Beatrice niet meer iedere dag naar boven te lopen. En Frieda kon dan makkelijker naar buiten. Dat was handig als ze wilde luchten, maar voornamelijk fijn wanneer ze naar het ziekenhuis moest. Nu moest ze iedere keer uit het raam worden getakeld. Geen sprake van, had Beatrice gezegd. In dit huis was al zo lang ze zich kon herinneren niets veranderd en dat bleef zo. Luchten kon met het raam open. En zo vaak hoefde Frieda nou ook weer niet weg. Nee, nee, er was geen ruimte voor discussie. En dus was het af en toe een drukte vanjewelste in en rondom het anders zo stille landhuis. Wanneer Frieda uit het raam getakeld moest worden, kon Beatrice aan haar gezicht zien dat ze al die aandacht en drukte maar niets vond. Vanaf het moment dat de hulp-

verleners binnenkwamen om haar vast te maken tot aan het moment dat ze beneden in een busje lag, hield ze haar ogen stijf dicht en drukte ze haar kin in de daaronder hangende vetrollen. Als Beatrice Frieda met dat gezicht in de lucht zag hangen moest ze zowel de neiging om te lachen als te huilen onderdrukken.

In de gang de lucht van beschimmeld hout die er al hing sinds ze klein was en zij hier samen met Frieda, Matthias en Aleksander door de gangen rende. Ze zag zichzelf en Frieda met de witte strikken die hun paardenstaarten bijeenhielden, Matthias en Aleksander met de blonde haren in een scheiding en de zwarte lakschoenen. Ze hadden hier op zondag altijd heerlijk tikkertje gespeeld, totdat Matthias Aleksander een keer niet tikte, maar duwde, en Aleksander hard tegen de eiken staande klok viel. Het glas in de buik van de klok brak en Aleksander had een snee in zijn pols, die zo bloedde dat Beatrice dacht dat hij doodging. Ze durfde daar daarna nooit meer te rennen.

Beatrice vertraagde haar pas en legde haar hand – een landkaart van moedervlekken – op de vergulde klink, opende de grote deur en werd verwelkomd door het felle geluid van niet langer gedempt gerinkel. Alsof ze een tremor had liet Frieda het koperen belletje in haar hand bibberen. Haar linkerarm was naast haar hoofd het enige lichaamsdeel dat ze nog kon bewegen en dat zou Beatrice weten ook. Zelfs toen Beatrice op haar toeliep hield ze niet op. Beatrice zette het glas op het nachtkastje en pakte haar hand. Als bij een kind dat zijn speelgoed niet los wil

laten, moest ze het belletje loswringen en ze zette het naast het glas. 'Ik hoorde je wel, hoor.' Frieda hield haar blik op het plafond gericht. Haar witte haar lag als een waaier om haar gezicht. Uit haar kraaienheus liep traag een dun straaltje doorzichtig snot. Zoals altijd hield ze haar lippen op elkaar.

Hoelang sprak ze al niet? Beatrice had het niet precies bijgehouden maar het was al jaren zo. Haar stem kon ze zich nauwelijks meer herinneren. Inmiddels moest die erg veranderd zijn, net als haar eigen stem. Die vond ze nu zo lelijk, zo zwaar. De ouderdom nam haar haar vrouwelijkheid in tal van opzichten af. Soms zou ze zelf ook wel willen stoppen met praten. Ze pakte een tissue en haalde het snot van onder Frieda's neus.

De linkerhand, waar de blauwe aderen als boomwortels overheen liepen, kwam van het laken, en met de vergeelde nagel van haar wijsvinger wees Frieda naar haar middel. Beatrice liet haar blik langs Frieda's lijf glijden. Ze zag niks. Zou het? Ze sloeg de deken van Frieda af en zag rond haar heupen een grote natte plek op de lakens zitten. Ja dus. Ze moest de luier gisteravond niet helemaal goed om hebben gedaan. 'O, och, nee toch, waarom doe je dat toch,' zei Beatrice. Ze keek naar Frieda en dacht haar mondhoek even omhoog te zien krullen.

Ze haalde de deken van het bed en duwde Frieda met al haar kracht op haar zij. Ze maakte de lakens aan de ene kant van het bed los en rolde die op tot aan Frieda's rug. Daarna rolde ze Frieda de ander kant op, maakte de lakens ook daar los en trok ze onder haar vandaan. Vroe-

ger, toen Frieda nog sprak en Beatrice een poging tot studeren deed, geneerde Frieda zich altijd vreselijk als zoiets gebeurde. Om de aandacht te verleggen, sprak Beatrice dan met haar over alle dingen die ze nog wilden doen. Frieda wilde een boek schrijven, zei ze. Ze had altijd al van lezen gehouden. En schrijven moest ze nog wel kunnen, ze had nog altijd haar linkerhand. Beatrice wilde nog wat goeds doen voor de wereld. Bij het Rode Kruis bijvoorbeeld, of voormalig kindsoldaten helpen. Als het maar in het buitenland was, dat was het belangrijkste. Dat wilde ze zo graag. 'Ga nou,' zei Frieda dan. 'Ik red me wel. Matthias en Aleksander zijn toch ook gegaan? Als je dat wil moet je het doen.' Dan bromde Beatrice zacht van ja en ging in stilte verder met het verschonen van het beddengoed. Maar ze ging niet. Ze is nooit gegaan.

Iets te ruw duwde Beatrice Frieda weer op haar rug. Ze trok haar pyjama en de natte luier uit, die inderdaad scheef zat, verwisselde de luier en liet Frieda verder naakt op bed liggen. Het bleke vlees van haar hangborsten droop van haar bovenlijf. Haar roerloze lichaam begon te rillen van de kou. Beatrice pakte snel een nieuwe deken uit de grenen kledingkast en wierp die haastig over haar heen. 'Ik ben zo terug,' zei Beatrice, en ze vertrok met de vuile was.

Beatrice dompelde de lakens met krachtige bewegingen onder in water met azijn. Het water klotste tegen de randen van de emmer en er verschenen belletjes aan de oppervlakte. En voor de zoveelste keer zag ze de brug over het Amsterdam-Rijnkanaal voor zich. Aleksander,

Matthias en zij hielden hun armen en borst tegen de re-
ling van de brug, die warm was van de zon. Witte vegen
slecht uitgesmeerde zonnebrandcrème tekenden hun brui-
ne kinderruggen. Ze keken omlaag. Onder hen het zwarte,
golvende water dat regelmatig tegen de kade klotste.
Beatrice meende bubbeltjes te zien, maar nee, dat was
schuim op het water, toch? Maar waarom kwam ze maar
niet boven? Beatrice kneep hard met haar handen in het
beddengoed. Waarom had Matthias haar geduwd en niet
gewoon zelf laten springen? En waarom deden ze niet di-
rect wat? Ze hadden toch gezien hoe hard haar rug op het
water kletste? Als de visser aan de kade er niet was ge-
weest... Beatrice haalde de was uit de emmer. Haar vin-
gers waren stijf van de kou.

Daar jengelde het belletje weer door de babyfoon. Bea-
trice moest opschieten; Frieda wilde natuurlijk wat drin-
ken, maar ze kon niet alles tegelijk. Om de bijtende azijn-
geur te vermijden, ademde ze door haar mond terwijl ze
het water door de gootsteen spoelde en de vuile was in de
machine deed. Weer het belletje. ‘Ik ko-hom,’ verzuchtte
Beatrice.

‘Neem nou toch een vaste hulp,’ zei Reinier altijd, ‘je
kan toch niet altijd in je eentje voor haar blijven zorgen?’
Dat bleef hij maar zeggen. Keer op keer. Zo ook vlak na-
dat hij haar ten huwelijk had gevraagd. ‘Maar Bé, je moet
toch ook eens een keer weg kunnen? We moeten toch in
ieder geval op huwelijksreis?’ En daarna: ‘Wordt het ook
niet eens tijd dat we gaan samenwonen? Dan zorgen we
voor fulltimeverzorging en kunnen we bij haar in de buurt

gaan wonen. Dan kan je vaak op bezoek.' Toen was Beatrice ontploft. Hij wist toch dat dat niet kon? Vroeger misschien, toen ze nog vrolijk was en wilde schrijven. Toen was er misschien wat mogelijk geweest. Nu niet meer. Ze had het – op zijn verzoek nota bene – vorig jaar toch een keer geprobeerd met een verzorger? Die maakte ze het leven zuur met haar pesterijen. Ze moest hem niet. Ze at niet eens als het niet Beatrice was die het klaarmaakte en aan haar voerde. Dus hoe vaak moest ze het nog herhalen? Ze kon niet weg. Ze kon haar toch niet aan haar lot overlaten? Egoïst! Van het huwelijk was het uiteindelijk nooit meer gekomen.

Een schorre brul scheurde krakerig door de babyfoon. Frieda? Was zij het nou? Dat kon haast niet. Maar weer klonk er een schraperige schreeuw. Ja, dat was echt Frieda. Geschrokken verliet Beatrice het washok en nog zonder schoon wasgoed uit de droger te pakken liep ze zo snel als ze kon via de bijkeuken, de keuken, de wenteltrap en de gang naar de kamer van Frieda.

De deken was van haar afgegleden. Naakt en hulpeloos als een gestrande walvis lag ze daar, haar linkerhand trilde als een bezetene, haar armen en benen waren bedekt met kippenvel en ze klappertandde. Naast haar bed lag het belletje. 'Sorry, sorry, sorry,' piepte Beatrice en snel legde ze de deken weer over Frieda heen. Ze pakte Frieda's linkerhand en begon die warm te wrijven. 'Had ik de deken niet goed over je heen gelegd? Sorry, sorry, sorry.' Frieda stopte met schreeuwen. Haar ademhaling schokte. Beatrice zag een traan over haar wang lopen.

Langzaam werd Frieda weer wat rustiger. Beatrice veegde de traan weg met een tissue. Ze drukte haar droge lippen op Frieda's koude hand. Ze had Frieda al jaren niet meer zien huilen. De laatste keer moet met Joris zijn geweest, die gladde aal.

De eerste keer dat hij hier was kwam hij – waarom eigenlijk? – mee op bezoek met Matthias. Het klikte blijkbaar en vanaf dat moment begonnen ze elkaar brieven te schrijven. 'Is er al wat van Joris?' vroeg Frieda iedere dag hoopvol. Hele epistels schreef Frieda hem, alsof het voorwerk was voor de roman die ze wilde schrijven. De brieven van Joris waren korter, maar lief waren ze wel, alhoewel iets te zoetsappig naar de smaak van Beatrice, die ze stiekem wel eens las als Frieda sliep.

Later begon hij ook regelmatig op bezoek te komen. Eerst wekelijks, daarna bijna dagelijks. Beatrice hoorde ze giechelen samen. Ze zag hoe hij haar hand vasthield en haar voorlas uit Tolstoj, Frieda's favoriet. Ze was verliefd op hem, biechtte Frieda uiteindelijk op, en ook Joris was vreselijk dol op haar, zo vertelde hij Beatrice telkens als zij hem uitgeleide deed. 'Misschien kan ze uiteindelijk wel bij mij komen wonen,' vertrouwde hij Beatrice op een dag toe. 'Dat zou fantastisch zijn. Dan kan ik haar iedere dag voorlezen en voor haar zorgen. Is dat geen geweldig idee? Dan heb jij ook eindelijk eens tijd voor jezelf? Zijn blauwe ogen flikkerden en een brede grijns toonde zijn sterke gebit. Zijn grote hand legde hij op haar frêle schouder. Beatrice glimlachte, knikte en sloot de deur zonder iets te zeggen.

Na een nacht malen was Beatrice de dag erna met Frieda gaan praten. Ze wist toch wel dat Joris financieel aan de grond zat? Dat had Matthias haar gezegd – en dat was ook echt zo. Vond ze het zelf niet verdacht dat hij zo vaak bij hen kwam? Ze was geweldig, echt waar, een van de leukste, slimste en stoerste vrouwen die Beatrice kende, maar zeg nou zelf, wat moest een gezonde man nou met een vrouw die constant verzorging nodig had? Ze waren rijk en dat wist hij. Was ze niet bang dat hij, nou ja, goed, ze snapte wel wat ze bedoelde, toch? Ze gunde Frieda alles, maar lette ze wel een beetje op?

Frieda reageerde in eerste instantie niet. Maar toen Joris de volgende dag op de stoep stond, wenste ze hem niet langer te ontvangen. ‘Sorry Joris,’ had Beatrice gezegd, ‘maar ze zegt zelf dat ze niet langer wil dat je langskomt.’ Bedremmeld had Joris zijn brede schouders laten hangen en was weer vertrokken. Beatrice was naar boven gelopen om haar te vertellen dat Joris de boodschap had begrepen, maar Frieda had geschreeuwd dat ze op moest hoepelen. Haar ogen stonden vol tranen en ze draaide haar hoofd met een ruk opzij. Nog een paar keer heeft Joris daarna geprobeerd om langs te komen, maar Frieda bleef hem de toegang weigeren. Ook stuurde hij nog wat brieven, maar om Frieda de pijn te besparen, heeft Beatrice die maar ongeopend in de papierbak gegooid.

Inmiddels ademde Frieda weer regelmatig en was haar hand warm. Beatrice stopte met wrijven en legde Frieda’s hand op de deken. Ze dacht aan de schreeuw van net. ‘Je stem,’ zei ze zacht, ‘je stem.’ Maar Frieda reageerde niet.

Ze keek weer naar het plafond met de zich vertakkende gipsen rozenstrengen. Beatrice pakte het belletje van de grond en legde dat naast het sapje op het nachtkastje.

‘Kom, tijd om wat te drinken.’ Beatrice pakte de afstandsbediening van het bed en liet Frieda’s bovenlijf wat omhoogkomen. Ze pakte het glas van het nachtkastje en zette het rietje aan Frieda’s mond. Frieda liet het rietje lusteloos op haar lip rusten. ‘Toe nou, Frieda, drink nu toch wat.’ Frieda spuugde het rietje uit. Beatrice hield het rietje weer bij haar mond, maar dit keer draaide Frieda haar hoofd opzij. ‘Kom nou verdomme toch.’ Beatrice griste het rietje uit het glas, pakte Frieda’s gezicht, zette het glas aan haar mond en begon het sap erin te gieten. ‘Drinken,’ siste ze, ‘drinken.’ Met haar linkerhand probeerde Frieda Beatrice’ hand weg te duwen, maar ze had niet genoeg kracht. Ze spuwde het uit en het groene sap gleed langs haar wang en kin op het kussen en matras. ‘Waarom praat je niet met me,’ briede Beatrice. Ze kantelde het glas nog wat en bleef de vloeistof naar binnen gieten. Inmiddels was het te veel voor Frieda om uit te spugen. Ze kreunde, begon te slikken, maar kreeg het niet allemaal weg. Ze probeerde in te ademen en het sap stroomde haar longen binnen. ‘Praat, praat met me, praat dan,’ gilte Beatrice. Frieda begon te proesten, maar Beatrice bleef gieten. Frieda’s ogen sperden zich open en haar hand begon spastisch op het bed te slaan.

Door het doffe geklap van de hand op het matras kwam Beatrice bij zinnen. Ze schrok, haalde het glas van Frieda’s mond en zette het snel op het nachtkastje. Ze draaide

Frieda's hoofd opzij, en daarna ook haar lichaam. Frieda proestte en ze begon golven groene vloeistof op te geven. Haar ogen traanden en tussendoor probeerde ze piepend lucht binnen te krijgen. 'O, sorry,' zei Beatrice hijgend, 'wat doe ik toch. Sorry, sorry, sorry.' Met harde klappen begon ze Frieda op haar rug te slaan.

Langzaam kwam Frieda weer op adem. Ze piepte nog maar proestte niet meer. Beatrice pakte een doos met tissues en veegde het sap en speeksel van Frieda's kin. Ze pakte nog een paar tissues en probeerde de groene drek zo goed en zo kwaad als het ging van het kussen en matras te vegen. Haar vingers zaten onder het sap en slijm. 'Ik ben zo terug, lieve zus, ik haal snel schoonmaakspullen en schoon beddengoed uit de droger. Dan maak ik alles weer netjes en zal ik je voorlezen, Tolstoj, *Oorlog en vrede*, extra lang, beloofd.' Voorzichtig draaide ze Frieda op haar rug en legde de deken netjes over haar heen. Ze verzamelde de kletsnatte tissues, gooide die in de prullenbak naast het bed, veegde haar handen af aan haar lange zwarte rok en liep de kamer uit, weg van Frieda's piepende ademhaling.

Onderweg naar beneden moest Beatrice een huilbui onderdrukken. Wat overkwam haar toch zojuist? Wat als Frieda iets overkomen was? Wat had ze dan ontmoet? Nee, straks, niet nu, eerst Frieda. Vlug naar het washok, schoon beddengoed uit de droger halen, en dan naar de bijkeuken voor schoonmaakmiddelen. Zo snel als ze kon liep ze door het huis en verzamelde alles wat ze nodig had.

Met haar ene arm vol beddengoed en in de andere hand een emmer met sop en een spons liep ze de wenteltrap op. Eerst in het midden, toen snel naar links om steun te zoeken bij de muur en reling. Vlak bij de deur zwenkte ze naar rechts. Met haar linkerelleboog drukte ze de klink omlaag. Ze gaf hem een klein zetje met haar achterwerk, glipte door de opening en duwde de deur met haar achterwerk weer dicht. Water plensde op het doffe parket, en een spoor van druppels trekkend liep ze de lange gang door naar Frieda's kamer.

Met haar elleboog duwde ze de vergulde klink omlaag en opende de massieve deur. 'Kijk, daar ben ik alweer. Het is allemaal zo weer schoon.' Ze zette de emmer op de vloer en liep met het schone beddengoed naar Frieda. Ze had haar ogen dicht en ademde regelmatig. In haar linkerhand zag Beatrice het belletje, dat ze van het nachtkastje gepakt moest hebben en nu krampachtig vasthield. Beatrice legde het beddengoed naast het bed. 'Ik kom zo wel schoonmaken,' fluisterde ze. Ze pakte Frieda's hand en wrikte het belletje voorzichtig los. Even klonk er zacht gerinkel.